

Marina Piria
Romana Caput Jogunica
Vitomir Blagojević
Ognjen Livada

PROMICANJE FAIR PLAYA NOVOM IGROM “ULTIMATE FRIZBI”

1. UVOD

Sportska igra djece i mladih je pogodna za razvoj i unapređenje ljudskih vrlina, kao što su poslušnost i poniznost, shvaćene dakako ne kao puko i pasivno odricanje, nego kao izraz unutarnje snage. Pozitivno usmjerena sportska igra ima važnu ulogu u razvoju osobnosti s obzirom da potiče učenje, vježbanje, poštivanje pravila, usklađivanje i otkrivanje vlastitog identiteta. Tijekom igre potrebno je “igrati glavom” što podrazumijeva razvoj sposobnosti apstrakcije, istraživanja i maštanja, “igrati tijelom” podrazumijeva kretanje “igrati s drugima” podrazumijeva socijalizaciju, novi odnos s drugima, raditi za ili protiv drugih. Ako od djetinjstva potičemo prijateljsku igru, pomažemo mladima da rastu u kritičkom odnosu prema vrsti igara koje promiču destrukciju. (prema Maggi 2001.)

Danas, naša djeca odrastaju u okruženju medijskog promicanja sportskih igara i priredbi koje instrumentaliziraju dostojanstvo osobe, koja se cijeni ne po onome što jest, nego po onome što čini i prodaje. Zakonska regulative o mjerama prevencije nasilja na i oko športskih borilišta usmjerena je na velike športske priredbe u nogometu, rukometu i vaterpolu. Sve više smo svjedoci nesportskog navijanja na sportskim natjecanjima u ostalim sportovima (tenis, plivanje) motiviranog nacionalizmom i nedostatkom kućnog odgoja. U mnoštvu negativnih pojava koje se vežu uz vrhunski sport, dolazi do promjena u promišljanju i jačanju pokreta “sport za sve” koji promiče zdravlje, primjerenu tjelesnu aktivnost, kvalitetu života, zadovoljenje interesa i osobnih potreba. Promicanje kulture i sportskog mentaliteta može pridonijeti razvoju pozitivnih vrijednosti i egzaktnom poimanju značaja igre osobito kod djece i mladeži. Stoga je glavni cilj ovog rada upoznati profesore kineziologije s novom igrom koja je nova i specifična s obzirom: a/na moto igre, b/ zastupljenost fair – playa i c/ način suđenja.

2. SPORTSKA IGRA - ULTIMATE FRIZBI

Ultimate frizbi je dinamičan ne-kontakti timski sport za kojeg je karakteristična fair play igra i sportski duh (Spirit of the Game). Počeci datiraju još iz 1968. g. kada

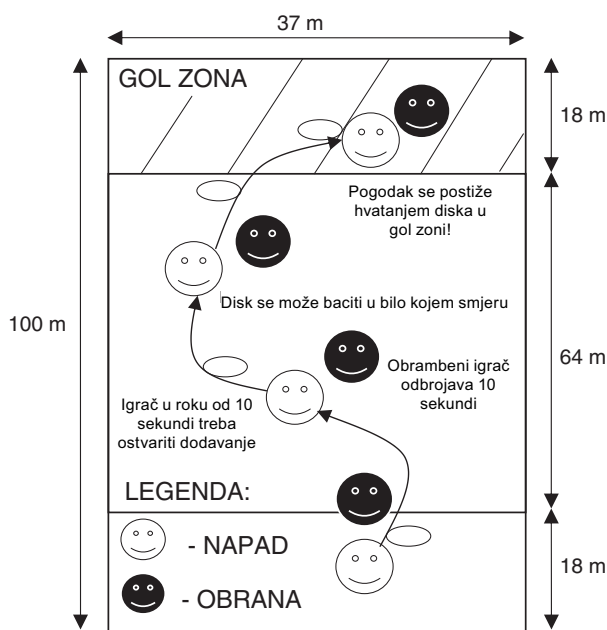
je odigrana prva utakmica u Columbia High School u Maplewood-u, New Jersey, SAD. Prva pravila napisana su 1970. g., a prva utakmica između dva sveučilišta odigrana je 1972. g. Tri godine kasnije organiziran je nacionalni turnir između osam timova. Nakon toga, ultimate frizbi počeo se širiti Europom, Azijom i Australijom. Prvo svjetsko prvenstvo organizirano je u Švedskoj 1983. g. gdje su sudjelovali timovi iz SAD-a i nekoliko zemalja Europe, a 2001. g. uvršten je i u svjetske igre. Danas u svijetu ima preko 100 000 aktivnih igrača iz preko 40 zemalja. Kako se razvija ova sportska disciplina, razvija se i fair play čemu je dat poseban naglasak i predstavlja pravilo igre (Parinella i Zaslow, 2004.; Robbins, 2004.). Stoga što je ovaj sport relativno mlad strategija igre se još uvijek razvija (Parinella i Zaslow, 2004.), a pravila usavršavaju (WFDF, 2007.). Zbog sve veće popularnosti i sve većeg broja igrača razvijaju se istraživanja vezana uz tipične ozljede uzrokovane Ultimate frizbi igrom (Reynolds, 2006.), promjene putanje leta diska na prvenstvima uzrokovanih vjetrom kroz matematičke i statističke modele (Andrews, 2005.), simulacije leta diska i biomehanika bacanja (Hummel, 2003.), sličnosti sportskog duha između različitih Europskih zemalja (Bruch, 2004.) i kulture življenja s ultimate frizbi igrom (Kurlantzick, 2002.).

3. OSNOVNA PRAVILA ULTIMATE FRIZBI IGRE

Ultimate frizbi je nekontaktni ekipni sport s frizbijem koji se igra na travi između dvije momčadi sastavljenih od sedam igrača. Igralište je pravokutnog oblika, veličine 100 x 37 metara s gol zonama dubokim 18 metara. Cilj igre je postići pogodak hvatanjem frizbija u suparničkoj gol zoni (Slika 1.). Utakmice se uobičajeno igraju do 17 pogodaka ili oko 100 minuta. Disk se može baciti u bilo kojem smjeru, a za dobro dodavanje potrebno je da igrač istog tima uhvati disk. Zabranjeno je trčati s diskom ili ga dodati samom sebi. Osoba u posjedu diska, bacač, ima deset sekundi da ga proslijedi, a odbrojavanje vrši osoba koja ga čuva, branič. Ako dodavanje diska nije dobro izvedeno (disk je ulovljen izvan granica igrališta, disk je pao na pod, blokiran udarac, presječen napad), obrana istog trenutka dolazi u posjed diska i postaje napad.

Na početku igre i kao i nakon svakog postignutog boda, igrači se poredaju na prednju liniju gol zone. Napadački tim koji je postigao pogodak baca disk prema timu koji je bio obrana, a sada napad. Izmjene igrača mogu se napraviti tek nakon što jedna od ekipa postigne pogodak ili ako se jedan od igrača ozljedi. Nije dopušten nikakav fizički kontakt, zabranjeno je blokirati suparničkog igrača ili namjerno stati na njegovu putanju jer tada nastaje prekršaj. Igrači sami zovu svoje prekršaje i sami rješavaju nesuglasice. Ako se suparnički igrač složi da je došlo do prekršaja, igra se nastavlja dalje s tog istog mjesta. U slučaju da se obrambeni igrač ne slaže s prekršajem, igra se ponavlja. Na velikim natjecanjima postoje službeni promatrači

koji donose odluke o prekršajima samo u slučajevima kada se igrači sami među sobom ne mogu dogovoriti. Mišljenje službenog promatrača se bezuvjetno prihvaća. Ultimate frisbi se može igrati u tri osnovne skupine- mješovita, ženska i otvorena. Kod mješovite skupine uvjetovan je točno određen broj muških i ženskih igrača u timu. U ženskoj skupini svi igrači su žene, dok pri otvorenoj skupini nije važno jesu li članovi tima žene ili muškarci. Osim na travnatim površinama Ultimate frisbi se može igrati na pijesku ili u dvorani, a tada je uobičajeno da se momčad sastoji od četiri ili pet igrača. Sportska igra i fair play su osnove Ultimate frisbi igre. Podržava se natjecateljski duh ali iznad svega potiče se poštovanje između igrača, poštovanje pravila i osnovno, uživanje u igri.

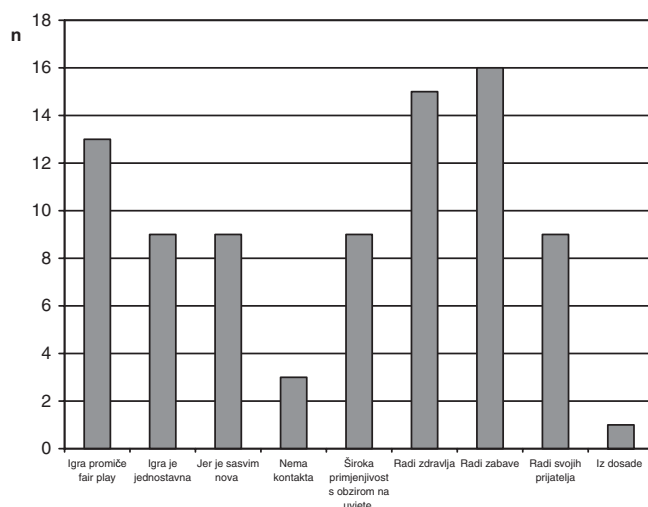

Slika 1. Shematski prikaz igrališta i osnovnih pravila

4. ULTIMATE FRIZBI U HRVATSKOJ I NA ZAGREBAČKOM SVEUČILIŠTU

U Hrvatskoj je skupina entuzijasta započela igrati Ultimate frisbi u lipnju 2005. godine, a krajem iste godine osnovan je i klub pod nazivom "Mali dim". Tada i tijekom 2006. godine intenzivno se radilo na promociji pa danas klub broji oko 20-ak članova. Do sada klub je prisustvovao na sedam međunarodnih turnira u Sloveniji, Austriji i Mađarskoj.

Krajem 2006. godine započela je promocija na Sveučilištu u Zagrebu, a kao pilot projekt poslužila je dvorana FER-a gdje se započelo s redovnim treninzima u sklopu nastave. Također, studentima FBF-a je omogućeno pohađanje TZK nastave u okviru redovitih treninga Frizbi kluba “Mali dim”. Da bi se saznalo više o sportskoj angažiranosti i mišljenjima studenata o ultimate frizbi igri, napravljeno je preliminarno istraživanje putem anketnog upitnika. Kako je još uvijek mali broj studenata koji su pristupili treninzima ultimate frizbi igre, upitnik je proširen i na ostale igrače. Uzorak se sastoji od 16 igrača od čega je 10 bilo studenata, a šest ostalih. Svi ostali ispitanici bili su s visokom stručnom spremom, od čega je bilo dva magistra i jedan doktor znanosti. Dob ispitanika se kretala od 19 do 34 godine, a 62,5 % bilo je muškog spola i 37,5 % ženskog spola. Većina se bavi sportom rekreativno, a samo 6,25 % trenira u sportskom klubu i natječe se na državnoj razini. Svi ispitanici su se bavili ili se trenutno bave s još nekim od sportova, a najviše s plesom (12,8%), badmintonom (10,3%) i košarkom (10,3%). Ispitanici sportska natjecanja gledaju rijetko (50%), a glavni motivi bavljenja sportom su zdravlje, relaksacija i unaprjeđenje kondicijskih sposobnosti. Kako je nogomet vrlo popularna igra i vrlo srodna s ultimate frizbijem, a započeta sa sličnom idejom o fair playu, motivi poimanja nogometa upravo su suprotni onome u ultimate frizbi igri. Uglavnom ispitanike nogomet asocira na navijačke skupine, kladionice, velike svote novca i nered. Negativne asocijacije vezane uz nogomet su fair play, nadmetanje nad samim sobom i pozitivan utjecaj na osobnost. Kraj anketnog upitnika odnosio se na razloge igranja ultimate frizbi igre (Slika 2.). Načelno se ultimate frizbi igra radi zabave, zdravlja i stoga što promiče fair play.

Slika 2. Razlozi igranja ultimate frizbi igre

5. SMJERNICE UVOĐENJA ULTIMATE FRIZBI IGRE U ŠKOLAMA

Na osnovi diskusije i povratnih informacija zainteresiranih profesora kineziologije, učiteljica i voditelja kineziološke rekreacije ova igra će s obzirom na vrlo jednostavna pravila i uvjete rada koji su dostupni svima, zasigurno tijekom sljedeće školske godine pronaći veći broj korisnika. S obzirom na etičke aspekte, koje promiče, idealna je za provedbu i uključivanje u program izvanškolskih aktivnosti u osnovnim školama, osobito za učenike nižih razreda koji će je brzo prihvatiti kao dodatak graničaru. U tijeku je izrada zahtjeva za vrednovanje programa i upućivanje u nadležno ministarstvo te pronalaženje učinkovitog načina poduke i osposobljavanja budućih voditelja. Ultimate frizbi je prilagodljiva igra s obzirom na podlogu (parket, trava, pijesak), a time omogućuje kontinuitet u igranju tijekom cijele godine. Sukladno Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu u osnovnim škola, učenici od prvog do četvrtog razreda nalaze se u razdoblju pojačane transformacije motoričkih sposobnosti; agilnost, preciznost, ravnoteža, brzina i eksplozivna snaga, sposobnosti na čiji razvoj možemo utjecati i ovom igrom. Za škole koje nemaju sportsku dvoranu ultimate frizbi može biti nova kineziološka aktivnost na vanjskim terenima različitih podloga. Usvajanje osnovnih motoričkih znanja igre tijekom nastave, omogućuje i motivira primjenu igre u slobodno vrijeme. Autori ovog rada su otvoreni za suradnju u želji da prenesu znanja i iskustva u cilju što većeg broja korisnika, organiziranja turnira i međunarodnih sportskih natjecanja .

6. ZAKLJUČAK

Svrha rada je upoznati profesore kineziologije s novom sportskom igrom “Ultimate frizbi”. Tijekom ove akademske godine igra je predstavljena na Sveučilištu u Zagrebu te se kao pilot projekt provodi za zainteresirane studente na Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu.

Za potrebe ovog rada proveden je upitnik u svrhu utvrđivanja angažiranosti u sportu i mišljenja studenata o ovoj igri i njezinim posebnostima. Ispitanici su se aktivno ili rekreativno bavili sportskim aktivnostima i žele se i dalje baviti sportom radi zabave, relaksacije i unaprjeđenja kondicijskih sposobnosti. Ultimate frizbi igri su se priključili radi zabave, zdravlja i jer promiče fair play između igrača.

Promicanje sportske kulture i mentaliteta primjenom igre “ultimate frizbi”, može pridonijeti razvoju pozitivnih vrijednosti i egzaktnom poimanju značaja igre. Za korak naprijed u tom smjeru veliku ulogu mogu imati profesori kineziologije!

7. LITERATURA

1. Andrews, C. (2005.): The Ultimate flow. *Journal of statistics Education*, 13 (1): 1-6.
2. Bruch, M (2004.): "Ultimate Frisbee - A comparison between Germany and Scotland". Napier University, School of Business, Scottish Culture and Society.
3. Hummel, S. A. (2003.): Frisbee Flight Simulation and Throw Biomechanics. Master thesis, University of California, USA, 102 p.
4. Kurlantzick, J. (2002.): Keep a Cool Heart Ultimate Frisbee in Bangkok. *WORLD AND I*, 17 (3): 190-195.
5. Maggi D. (2001.): I šport ima dušu. Salezijanski bogoslovni dom.
6. Parinella, J., Zaslow, E. (2004.): *Ultimate Techniques and Tactics*. Human Kinetics, USA, 195 p.
7. Reynolds, K. H., Halsmer, S. E. (2006.): Injuries from Ultimate Frisbee. *Wisconsin Medical Journal*, 105 (6): 46-49.
8. Robbins, B. (2004.): "That's Cheap." the Rational Invocation of Norms, Practices, and an Ethos in Ultimate Frisbee. *Journal of Sport & Social Issues*, 28 (3): 314-337.
9. WFDF Ultimate Rules Committee (2007): *Ultimate rules 2007*. World Flying Disc Federation (www.wfdf.org).
10. Frizbi klub "Mali dim" www.frizbi.hr